

Alkulause

Sananjalan hakemiston neljäs osa on laadittu Sananjalan niteistä 31–40. Se sisältää edellisten hakemistojen tapaan luettelot artikkeleista, katsauksista, arvosteluista ja esitellyistä teoksista. Sanojen ja affiksien hakemisto on jaoteltu kielten mukaan. Asiasanahakemistot on jaettu tieteenaloittain kielitieteeseen, kulttuurien tutkimukseen ja kirjallisuustieteeseen. Kulttuurien tutkimuksen hakemiston alaan kuuluvat Sananjalan kansatieteelliset, folkloristiset, uskontotieteelliset ja arkeologiset kirjoitukset. Sananjalan hakemiston käytön monipuolisuutta lisäävät sanomalehti- ja kausijulkaisuhakemisto sekä henkilöhakemisto.

Artikkelien, katsausten ja arvosteltujen kirjojen luettelossa on noudatettu kirjoittajien mukaista aakkosjärjestystä. Saman tekijän kirjoitukset ovat aikajärjestyksessä. Esiteltyjen teosten luettelo on tekijänmukaisesti aakkosjärjestyksessä.

Hakemiston laadinnassa on noudatettu pääosin edellisten hakemistojen toimitusperiaatteita, esim. seuraavissa merkitsemistavoissa: hakusanan edessä oleva piste (+) osoittaa sanan laajahkoa etymologista tutkimusta ja asteriski (*) sanan tai rakenteen rekonstruoitua tai epäaitoa muotoa. Sanojen ja affiksien hakemistoon on otettu myös vakiintuneet sanaliitot ja sanonnat, mutta ei yksittäisiä foneemeja eikä sanakirjoista otettuja sanatietoja, ei myöskään sanoja, jotka on mainittu pelkästään käsiteltävää asiaa valaisevina esimerkkeinä. Erilaiset latinalaiseen kirjaimistoon perustuvat kirjoitusasut on aakostettu järjestyksessä *a, æ, b, ß, c/cj, ç, š/d/d, *, p, ð, e/e, x/é/ë/ē/ē, Ē, f, g/gý(, h, ®, i/iđ/ġ, k/k, l/l, m, n/nj/nān, o, p, q, r/rýs/sj/sšt/t, h, þ, u/u, v/vj/v, x, y/ü, z/zj/zš/ž/ššää, ö/oā*

Asiasanoituksen perustana on käytetty KATI- ja ARTO-tietokantojen hakusanoja sekä Yleisen suomalaisen asiasanaston sisältämiä sanamuotoja. Niiden avulla tutkija löytää asiakokonaisuudet, joita kirjoitus käsittelee, esim. *johto-oppi, etymologia, nimistöntutkimus* jne. Näin siis yhden hakusanan kohdalta löytyvät kaikki tätä asiakokonaisuutta käsittelevät kirjoitukset. Toisaalta esim. sellaiset Sananjalan kirjoituksissa keskeiset, mutta hakemiston käyttäjän kannalta hyödyttömän laajat käsitteet kuten *morfologia* tai *syntaksi* on jätetty pois suomen kieltä koskevasta hakemistosta. Syvempi asiasanoitus on tehty noudattaen kirjoitusten sisältämiä termejä. Sen sijaan suppeisiin, yksittäisiin käsitteisiin viittaavia sanoja on otettu mukaan vain vähän sen vuoksi, ettei hakemistosta tulisi liian laaja.

Kielitieteen hakusanojen sijoittamisessa on noudatettu sitä periaatetta, että eri kielikuntia koskevat yleiset ja vertailevat asiat ovat laajempaa kokonaisuutta käsittävän pääjaottelun alla, kutakin yksittäistä kieltä koskevat taas näiden kohdalla, esim. itämerensuomalaisia kieliä koskeva lainasanatutkimus on tämän pääryhmän kohdalla, marin tai komin kieltä koskevat asiat taas näiden kohdalla. Yleisen kielitieteen hakemisto sisältää kielitieteen teorioiden ja tutkimussuuntien asiasanoituksen sekä yleiset kielen olemukseen kohdistuvien tutkimusten viitteet. Sen sijaan esim. fennougristikongresseja koskevat kirjoitukset on aiheenmukaisesti sanastettu kohtaan Uralilaiset kielet. Sananjalka on kuitenkin **Suomen Kielen** Seuran vuosikirja, ja suomen kieli on tämänkin hakemiston ytimenä. Monilla suomen kieltä käsittelevillä kirjoituksilla on yhteyksiä muihin tutkimusaloihin, ja esimerkiksi adverbiaaleista tai infinitiiveistä kiinnostuneen yleislingvistin tai viron tutkijan kannattaa käyttää hyödykseen myös suomen kielen asiasanastoa. Samoin sanojen ja affiksien hakemistossa suomen kielen hakemisto on suureksi hyödyksi varsinkin suomen lähimmistä sukukielistä kiinnostuneille; mm. kantasuomalaisiksi oletettujen sanojen rekonstruktiot löytyvät juuri suomen kielen sanastosta.

Henkilöhakemistoon ei ole otettu mukaan artikkelien, katsausten eikä arvostelujen kirjoittajien nimiä, ei myöskään arvosteltujen teosten kirjoittajien nimiä. Suomen Kielen Seuran toimintakertomuksissa esiintyvät henkilönimet eivät sisälly hakemistoon.

Hakemiston laadintaa on valvonut prof. SIRKKA SAARINEN; lisäksi prof. KAISA HÄKKINEN on tarkastanut sanojen ja affiksien luettelon, kielitieteellisen asiasanaston sekä henkilöhakemiston; kulttuurien tutkimuksen asiasanaston ovat tarkastaneet prof. VEIKKO ANTTONEN uskontotieteen, prof. ANNIKKI KAIVOLA-BREGENHØJ folkloristiikan ja prof. PEKKA LEIMU kansatieteen osalta; prof. PÄIVI LAPPALAINEN on tarkastanut kirjallisuustieteellisen asiasanaston.

Turussa 9. marraskuuta 2000

JUSSI YLIKOSKI